

TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING BOSHQARISH USULLARI

Hayitova Dilnura Ikromjon qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Bank ishi” fakulteti magistratura bosqichi talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu tezisda tijorat banklari aktivlarini boshqarishning asosiy tamoyillari va ularni samarali tashkil etish usullari yoritilgan. Aktivlarning tarkibi, ularning daromadlilik va risk darajasi bo'yicha tahlillar amalga oshiriladi. Kredit va investitsiya portfelini shakllantirishda qo'llaniladigan yondashuvlar ko'rib chiqiladi

Kalit so'zlar: tijorat banki, aktivlar, , likvidlik, daromadlilik, kredit portfeli, risklarni boshqarish, moliyaviy barqarorlik.

Hozirgi raqamli iqtisodiyoti sharoitida tijorat banklari moliyaviy tizimning eng muhim bo'g'ini hisoblanadi. Banklarning barqaror faoliyat yuritishi, eng avvalo, ularning aktivlarini qanchalik samarali boshqarishiga bog'liq.

Bank aktivlari — bu tijorat bankining daromad keltiruvchi moliyaviy resurslari bo'lib, ular bankning iqtisodiy barqarorligi va daromadlilikini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Aktivlar bankning balansida ko'rsatiladi va ular bankning o'z mablag'lari yoki mijozlardan jalb qilingan mablag'lar hisobidan shakllanadi. Bank aktivlari nafaqat daromad manbai, balki risklarni boshqarish va likvidlikni ta'minlash vositasi sifatida ham xizmat qiladi.

Bank aktivlarining asosiy qismini kreditlar tashkil etadi. Kreditlar orqali bank mijozlarga mablag' ajratadi va ular evaziga foiz daromadi oladi. Biroq kreditlar qaytmaslik xavfiga ega bo'lgani sababli, ularni boshqarish bank faoliyatidagi eng muhim vazifalardan biridir. Kreditlardan tashqari, bank aktivlariga investitsiyalar, naqd pul mablag'lari, banklararo joylashtirilgan mablag'lar, shuningdek, asosiy vositalar ham kiradi.

Bank aktivlarini boshqarish bir nechta asosiy yo'nalishlar orqali amalga oshiriladi. Eng muhim usullardan biri – kredit portfelini boshqarishdir. Bank kredit berishda mijozning moliyaviy holatini tahlil qiladi, uning to'lov qobiliyatini baholaydi va kredit riskini minimallashtirishga harakat qiladi. Kreditlarni turli tarmoqlar, hududlar va mijozlar guruhlarini bo'yicha taqsimlash orqali bank risklarni kamaytiradi.

Ikkinchi muhim usul – investitsiya portfelini boshqarishdir. Banklar o'z mablag'larining bir qismini davlat qimmatli qog'ozlari, obligatsiyalar va boshqa ishonchli moliyaviy instrumentlarga joylashtiradi. Bu bankka barqaror va nisbatan xavfsiz daromad olish imkonini beradi.

Uchinchi usul – likvidlikni boshqarishdir. Bank o'z vaqtida mijozlar oldidagi majburiyatlarni bajarishi uchun yetarli miqdorda naqd pul va tez realizatsiya qilinadigan aktivlarga ega bo'lishi kerak. Likvidlik yetishmasligi bank obro'siga jiddiy zarar yetkazadi.

To'rtinchi usul – risklarni diversifikatsiya qilishdir. Bank barcha mablag'larni bitta soha yoki mijozga bermasdan, ularni turli yo'nalishlarga taqsimlaydi. Bu kutilmagan yo'qotishlarning oldini olishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, tijorat banklari aktivlarini samarali boshqarish bankning moliyaviy barqarorligi va daromadlilikini ta'minlaydi. Kredit, investitsiya va likvid aktivlar o'rtasidagi muvozanatni saqlash bank risklarini

kamaytiradi. Shuning uchun aktivlarni boshqarish tizimi bank faoliyatining eng muhim strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi..

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

Rose, P.S., Hudgins, S.C. Bank Management and Financial Services. — 9th ed. New York: McGraw-Hill Education, 2013.

Mishkin, F.S. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. — 12th ed. Boston: Pearson, 2019.

Saunders, A., Cornett, M.M. Financial Institutions Management: A Risk Management Approach. — 9th ed. New York: McGraw-Hill, 2018.

G'ozibekov, D.G'. Tijorat banklari va bank operatsiyalari. — Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Tijorat banklari faoliyatini tartibga soluvchi me'yoriy hujjatlar. — Toshkent, so'nggi tahrir.